

TELEGRAFULU ROMANU.

Nr. 97. ANULU XIX.

Sabiuu, in 5/17 Decembre 1871.

Telegrafulu este de două ori pe săptămână: Duminică și Joi. — Prenumeratiunea se face în Sabiuu la expeditura foiei pe afara la c. r. poste cu bani găta prin scrisori francate, adresate către expeditura. Pretiulu prenumeratiunei pentru Sabiuu este pe anu 7 fl. v. a. iar pe o jumătate de anu 3 fl. 50. Pen-

tru celelalte părți ale Transilvaniei și pentru provinciile din Monarchia pe unu anu 8 fl. lera pe o jumătate de anu 4 fl. v. a. Pentru prinț. și țeri străine pe anu 12 1/2 anu 6 fl. Inserțiile se platesc pentru întâia oră cu 7 cr. sirulu, pentru a doua oră cu 5 1/2 cr. și pentru a treia repetiție cu 3 1/2 cr. v. a.

Invitare de prenumeratiune
la

„Telegrafulu Romanu“

Cu începutulu anului 1872, se deschide prin această prenumeratiune noua la această foia.

„Telegrafulu Romanu“, va estă că și până acum de două ori pe săptămână Joi și Duminică. — Pretiulu abonamentulu pe anulu întregu e:

Pentru Sabiuu 7 fl. pe 1/2 de anu 3 fl. 50 xr., pe 1/4 anu 1 fl. 75 xr. v. a.

Pentru și Monarchia austro-ungurească pe anu 8 fl. pe 1/2 anu 4 fl. pe 1/4 anu 2 fl. v. a.

Pentru Romani și străinatate, pe anu 12 fl., pe 1/2 anu 6 fl., pe 1/4 anu 3 fl. v. a.

DD. abonanti sunt rugati a nu întârziă cu trimiteră prenumeratiunilor.

Adresele ne rugăm a se scrie curatu, și în locu de epistole de prenumeratiune recomandăm on. publ. avisurile postali, (Posta-Utalyány. — Post-Anweisung.) că împreunate cu spese mai puțină și că mai sigure pentru înaintarea banilor de prenumeratiune la

Editor'a „Telegrafulu Romanu“
în Sabiuu.

Dela Brasiovu și din alte părți ni vino rapoarte despre serbarea zilei onomastice a Escel. Sele Presântitulu Archiepiscopu și Metropolitu Andreiu Baronu de Siagun'a.

Articuli anonimi.

VI. Situatia românilor, depinsă și în documentulu citatu în articolulu premergatoriu, a fostu foarte fatală pentru români. Dăra și mai fatală a fostu ceea ce s'a fostu urmatu din partea comitetulu din Blasiu, și ceea ce nu avu altu rezultat decâtu întrevinerea guvernulu. Unu decretu guberniale din 2 Novembre 1866 este îndreptatu către Metropolitii ambelor confesiuni. În decretu se espune că i-a venit (guberniulu) la cunoscintia, că există unu comitetu în Blasiu, sub presiedinti'a canoniculu Fekete, avendu de secretariu pe repositulu Dr. Bobu, cu scopu de a adună colecte de bani și subscripțiuni în afaceri nationale, deci oprindu strinsu comitetulu, trage pe Metropolitu la răspundere pentru aducerea lui în viață.

Nu va prinde mirarea pe nimene cu mintea întreaga, deca unu guvern in timpuri asiă miscate, cum erau acele, nu sta indiferentă față cu ori-ce întreprindere mai mare, de natura politica; cu toate că eschide nu potemu nici suposetiunea, că contrarii intereselor noastre „seculari“, după cum i numescu „politicii“ nostri, se puteau folosi anume și fără de a găsi ce-va periculosu în crearea menționatulu comitetu, de netactulu comitetulu și a celor ce l'au ocrotit și potora face, precum și facura, capitalu politico, prin care sa paralizese chiaru și actiuni legali politice, cari aru fi fostu de lipsa sa se face din partea românilor.

Metropolitulu din Sabiuu nu scia nimic'a de toate câte se întimplasera în Blasiu, prin urmare nici vre-o răspundabilitate nu potu sa ia asupra-si; dăra nici ca se putea acosa pe sine în hăterulu unor omeni fără de nici o pricepere, cari lucrau

totu cându nu trebuia și ce nu trebuia. Și asiă a răspunsu guvernulu că, afara de vre-o doi trei protopresbiteri sedosi, cei de confesiunea gr. or. nu participara la lucrările acestui comitetu.

Metropolitulu din Sabiuu, în procederea-i corectă și fatia cu caus'a nationale și cu guvernulu nu se clatină de locu, nici lasă a se seduce de vocile amenințatoriie emanate din utopiele cătoru-va cu creeri inferbentati. Elu a știutu și cu ocaziunea acest'a să apretuiască situatiunea întreaga și lips'a ei de unu radimă puternicu de legalitate, și asiă precum a răspunsu guvernulu în anulu precedent, cându dela Blasiu se denunciase prin nr. 75 alu „Concordiei“ planulu totu acolo intenționatu: de a se țienē unu congresu, fără de concessiune mai înaltă, în o forma, carea să compromita pre ambii Metropolitii, — că fără de concessiunea mai înaltă nu afla de consultu a se țienē unu congresu, arată și acum că la întreprindere copilarcesci partea cea matoră a natiunii nu ia parte și asiă consecinț'a eră să fie, că guvernulu tôte usuriantele aceste să nu le ascrie natiunii.

Căto abusu s'a facutu inse cu procederea acest'a a veneratulu prelatu ne arata colonele „Gazetei Tr.“ și a „Concordiei“ din anii acei*) până cându inca „Tel. Rom.“ inca nu începuse defensiv'a cu nr. 87 alu seu.

Considerându procederea inscenată cu comitetulu și cu suplic'a de carea amintiseram înca mai înainte vomu, și va află ori-cine, că două împregiurări urmēja mai departe acum că nise triste consecințe din cele ce s'au petrecutu în țier'a noastră între români, și adică: caus'a nationale înceta de a mai stă pre terenulu ei de mai înainte și devine o causa simpla petitiunaria; mai departe o parte mare de români se retragu cu totul din aren'a publica și facu locu neromânilor să represinte ei poporul, se întielege și pre celu romanescu, în diet'a din Pest'a. Cu toate aceste o parte alese deputati si acestia își ocupara locurile lor în diet'a numita. Dăra acesti deputati erau omeni cei mai de vateratu pre lume. Pentru că „Gazet'a Transilvaniei, carea în 12 nr. ai sei din anulu 1866 îndemnase la alegerile la diet'a din Pest'a, începù mai târziu a suflă din tôte poterile în trambiti'a passivității și cu dens'a tôte aseclii ei. Procedur'a acest'a a produsu confusiune mare și pentru aceea, pentru că ea apelă totu la simțimintele cele în adeveru vaterate ale românilor; detragea inse din vederea lor ceea ce pretindea mintea sanatoasă, și asiă în urm'a schimbărilor celor mari politice fu lucru usioru, că sa aște pre multi cari sa credea, că și dens'a, că preste noptē iera ne potemu înturnă la ceea ce fusese mai înainte. Deputatii români, lasa că erau din trensi și de acei'a, cari nu cuprindeau de locu pusețiunea lor, erau privati de spriginulu moralu alu poporulu român și alu unei părți însemnate o pressei lui, și de alta parte chiamati de a luptă cu o majoritate neînvincibile în diet'a ungurescă și că sa fia corôn'a reletorulu perfectă erau desconsiderati din causele mai susu aretate nu numai de acea majoritate dietale, ci și de o parte a deputatilor români din Ungari'a, cari asemenea se vede că nu puteau cuprinde situatiunea de atunci a imperiulu austro-ungurescu.

Diet'a Ungariei se redeschide în Novembre a acelu anu prin unu rescriptu, în carele se dice, că scopulu finalu și nestrămutabile alu desbateriloru reinceptu remâne precum s'a disu în conventulu de tron: regularea referinței între părțile singuraticale ale monarchiei și restatorirea stărei autonomice a Ungariei. Amintese de evenimentele resbelice și despre încheierea păcii cu Prussi'a și arata că este necesitate imperativa de a grabi cu regularea afa-

*) Si „Gaz. Trans.“ din anulu acest'a nr. . . epistole anonime.

ceriloru interne. Vaiera amânarea dietei cu atâta mai vertosu, cu câtu se eră elaboratu în un'a din comisiunile dietali unu proiectu, carele cuprinde lucruri în sine, căroru regele le-au fostu esprimat recunoscerea din parte-si, fiindu că ele sunt punctulu de manecare către realizarea unei împacări, carea contine în sine asigurarea existinței monarchiei. În acela-si rescriptu se promite și denumirea unui ministeriu răspunsabile.

Cu privire la acestu rescriptu în un'a din ședințele cele mai de aproape Deak face propunerea de cuprinsulu urmatoriu:

„Sarcin'a apasătoare, causata prin suspendarea nelegale a constitutiunii, nu s'au delaturatu inca nici prin prea înaltulu rescriptu. În adresele noastre, cari le-amu asternutu Maj. Sele despre continuitatea de dreptu, nu amu staruitu numai la aceea, că sa se recunoscă drepturile noastre constitutiunale, ci ne-amu rogatu și amu staruitu cu deosebire pentru aceea că numai dacatu sa se restituie și sa se execute constitutiunea noastră și legile noastre în deplin'a lor valóre, și că în modulu acest'a sa pasiescă continuitatea de dreptu și în fapta și aievea în viață. Numai împregiurarea acest'a singura aru fi în stare, a dă prin realizare viața recunoscerei principale a drepturiloru noastre, promisiunii și speranțelor, a risipi grigile noastre și a împacă natiunea. Insa în prea înaltulu rescriptu regescu nu se afla acest'a. De ôre-ce insa dorințele noastre cele drepte inca nici acum nu s'au realizatu, asiă facu propunerea:

„Că sa ne adresăm într'o adresă nouă către Maj. Sea, în carea adresa pre baa'a adreselor dinainte și cu provocare la argumentele cele drepte, desfășurate în acele cu precisiune, sa ne rugam și sa staruim pentru restituirea câtu mai curenda a constitutiunii noastre; sa ne rogăm și sa staruim pentru continuitatea de dreptu deplina și faptică; sa ne rogăm și sa staruim pentru tôte, pentru câte ne-amu rogatu și amu staruitu în adresele noastre de mai înainte. Prea înaltulu rescriptu regescu amintese și proiectulu, care s'au elaboratu, de 15 membrii, cu privinți'a la relatiunile, ce se nascu din interesulu comunu, și face la operatulu acest'a unele observatiuni.

De ôre-ce cas'a (diet'a) nu pôte intră în consultarea acestor observatiuni, cu aslu de bine, a esprime în adres'a noastră: Diet'a au alesu dejă în 1 Martiu a. c. din midiloculu seu o comisiune statătoare din 67 membrii spre scopulu acel'a, că sa elaboreze unu proiectu despre determinarea și modulu pertractării relatiuniloru acelor'a, cari atingu în generu Ungari'a și cele-lalte țeri, ce stau sub imperiulu monarchulu comunu.

Comisiunea nu au adasu inca propunerea sen, cas'a ablegatiloru va luă dăra în consideratiune observatiunile, cari se afla în rescriptulu regescu, pre lângă pertractarea propunerei comisiunii amintite. Dreptu aceea aslu de lipsa, că decisiunea casei declarata și în adresele de până acum, în urm'a căreia fu însărcinată comisiunea statătoare din 67 membrii cu elaborarea unui proiectu, sa se realizeze în întreg'a ei valóre. Pentru aceea comisiunea acest'a sa continue câtu mai curenda activitatea sea intrerupta prin amânarea dietei.“

Deci în ședința din 29 Nov. cal. v. se și cetese unu proiectu de răspunsu din partea dietei de cuprinsulu urmatoriu:

Rescriptulu din urma nu pôte înaltură temerile, pre lângă tôte promisiunile ce le cuprinde, pentru

ca rogarea de a se restitui constituirea și continuitatea de drept nu s'a implinită.

Sunt situații în viața staturilor cari nu pot fi susținute timp îndelungat fără de a deveni periculoase. O asemenea stare e când referințele interne ale unui stat sunt zdrobite și în disordine. Astăzi o atare situație e cu atât mai periculoasă pentru ca sunt o gramadă de chestiuni ce amenință Europ'a cu incurcături a căror sfârșit nu se poate vedea. Referințele noastre interne nu sunt astăzi de ordinare încât să putem căuta liniștii în atia la orice eventualitate, pre carea o aru pot aduce incurcături din afara și întreprinderi neprevăzute.

Adres'a se roga de mijloc pentru o împacare adecvată de linișce. Spre acestu sfârșit este înainte de toate de lipsa restituirea constituției întru toate în interesul țerei, dinastiei și a monarhiei întregi. Cererea acestă se bazează pe tratate fundamentale. Partea aceea a rescriptului, carea trată de afacerile comune, se va desbata după ce se va fi pronunțiatu diet'ă asupra lui. Amneștia sa se dea numai decâtu tuturor exilaților. Numai împlinirea dorințelor pot să realizeze împacarea. În fine și esprima bucuria, ca ce a văditu diet'ă ca ministeriul responsabil se va introduce și în celelalte țeri ale monarhiei.

Evenimente politice.

Strmutarea ministrului Andrassy la ministeriul imperiale de externe, credeau unii, ca va aduce confuziune în partid'ă deakiana — guvernamentală. Din cele ce vedem în „Pesti Napló“ și alte dinaric din Pest'a și Vien'a rezultă, ca o conferință a deakistilor ținută de curendu în Pest'a partid'ă sta și adă totu asiă de compactă că și în trecut. „Pâna acum“, dice citatulu diurnal, partid'ă deakista n' creatu; de aci încolo va fi problem'ă ei să conserveze. Ea nu trebuie să pauzeze până atunci, până cându oper'ă ei va fi obiectu de ofensiv'ă unei partide mari.

Caleto'ia de deunedita a principelui Serbiei la Livadi'a f'u ventilată de multe organe ale publicității și descrisă de unu pasu ostilu îndreptatu în contr'a Austro-Ungariei, în specie, în contr'a ministrului Andrassy. Pôia oficiôsa din Belgradu „Ladinstvo“ se folosește de ocaziune și reflectându la unu articolu din „Pesti N.“ în această materie dice ca Austro-Ungaria se află în relațiuni bune cu Russia, pentru ce sa nu ne aflăm și noi în relațiuni bune cu puterea, cu carea Serbi'a are relațiuni amicabile dela urdirea ei. Unu altu evenimentu, festivitatea ordinului St. George la curtea din Petersburg, unde sunt mai multi principi și notabilități militare din Prussia, a datu ocaziune țiarului rusescu să se pronunție în unu toastu foarte favorabilu asupra lega-

torilor între Russia și Germania. Din împregințarea acestă vedem că se facu concluziuni partitiorie unei păci generale și durabile, carea coprinde în sine relațiuni pacifice și cu imperiulu nostru.

Din Francia se scriu lucruri n-liniștitoare. E mare temere ca imperialistii voru cercă vre-o întreprindere pentru restaurarea imperialismului.

Principele de corôna alu Angliei e foarte reu bolnavu.

Diet'ă Ungariei.

În ședința din 1 Decembrie se cetesce și autentica protocolulu ședinței precedente. Se ascernu petițiuni numeroase.

Dr. Sv. Miletić s'presintă după o motivare mai lungă următorulu proiectu de concludu: Președintele regimului ungurescu se însărcinează a mijloci la M. Sea că toate ordinațiunile emise până acum privitoare la confine sa se suscârnă dietei croate și unguresci că propuneri simple ale regimului spre aprobare.

Propunerea se va imprime și pune la ordinea zilei.

Urméza continuarea desbaterei generale despre bugetulu anului 1872.

M. W a h r m a n n (pentru propunerea comisiunei financiale) nu e înamiculu desbatelor generale despre bugetu. O desbatere generală e la locu, unde e vorb'ă despre principie mari, înse la bugetu, unde se tractă în cea mai mare parte despre numeri singurateci, trebuie să se ascrie momentulu principalu desbaterei speciale. Acum'a înse e altu felu. Minoritatea comitetului financiaru a presintatu casei unu votu separat, care recomănda țerei unu sistem nou, sistemulu economisarei absolute.

Din acestă cauza vorbitoriulu țiene de necesariu a motivă pre scurtu votulu seu care în multu privinție difere de celu alu majorității secțiunei. Mai înainte de toate deplânge vorbitoriulu împregiurea ca ministrulu de financie nu a presintatu bugetulu seu înocitu de unu esposeu detaiatu. Unu atare esposeu aru fi trebuitu să desvôlta asiă dicându programulu economic alu regimului, și acestă e cu atât mai necesariu cu câtu casei nu i s'a datu până de fată ocaziunea a cunoște acestu program.

Strictu luat, până de fată nu aveamu programu financiaru. Aveamu a ne luptă în continuu cu greutățile începutului și trebuia să ne damu toate capitaliele nôstre pentru investițiuni.

Întrebarea e ca să urmăm calea de până acum sau sfatulu opozițiunei, adică să acceptăm principulu economisarei întru toate împregiurările? Vorbitoriulu continua motivarea în modulu acestă și dice în fine ca și elu consente cu principiale economisarei, ca și elu doarece control'ă cea mai strictă a amployatorilor etc.; înse în aplicarea acestor prin-

pete, ai sfarimatu legaturile și catusiele cele grele, cari faceau să tremure și cordele cele mai fine, — cari erau pre aci se stingă, se paralisedie semlimentele cele mai nobile, datinele obiceiurile, limb'a strabana, — tesaurulu celu mai pretiosu alu unui poporu alu unei națiuni.

Budiele mele nu potu spune marirea și laud'ă acelui'a, a căru nume a s t a d i se pronunția de micu și mare, de tineru și betrânu cu celu mai mare respectu, cu cea mai mare pietate, ele nu sunt în stare să cânte pre acel'a, care într'unu patraru de seculu a sciutu să apere turm'a și biseric'ă dreptmaritôria a Mantuitorului, Lui incredințiată, cu o dibacia admirabilă, cu o abnegațiune resolută, chiaru cu risiculu vieții în contr'a tuturor dusmanilor și metecnelor faurite cu scopuri rele din partea neamicilor ei, sacrificându toate pentru turm'a sea, întocm'a că pastorulu celu bunu, care și sufletulu seu 'și pune pentru oile sele.

Sa-ti împletim cununi de laude și cântări prea veritate Parinte? Asiă cu adevăratu, de-st scim că nimic'ă nu supera pre blandulu teu sufletu că cântarea laudelor tale, cu toate acestea că sa nu ne aretăm ingrați, multamăscă-ti limb'a nôstra prin cuvinte după a ei putere. (Meniate).

Cându cugetu în tacere la vremile trecute
Ah! lacrimi sângerânde se scurgu din ochi-mi josu

esclamă poetulu în amărăciunea sea, meditându la sôrtea cea vitregă și tristă ce a înduratu poporul nostru și nu l'amu întielesu, nu l'amu priceputu. Si amu deschis cartea cea mare „magistr'ă vieții“ după cum dice strabunulu Cicerone, dară vai... paginile acesteia erau scrise cu litere nesterse...

cipie nu pot consenți cu opozițiunea. E pre deplinu adevăratu ca facerea continua de datorii adăce cu sine pentru singurateci câtu și pentru state ruinare. Trebuie înse să se ia în considerațiune ca singuratecul și pot în casu de nevoia margini spesele, statulu înse nu și le pot acelea, care sunt necesarie pentru esistența lui; din acestă cauza otaresce statulu mai întâi spesele și numai după aceea crează veniturile. Vorbitoriulu accôrda spesele necesarie și crede ca și veniturile corespunditoare se voru afla.

La desbaterea acestă iau parte P. M o r i t z, Ed. H o r n, G. V á r a d y și K. T i s z a pentru votulu minorității; conte Ferd. Z i c h y și Ferd. E b e r pentru propunerea comisiunei financiale.

În ședința din 2 Decembrie se cetesce și aprobăza protocolulu. După aceea respunde ministrulu de justitiă la interpelațiunea lui Vidliczkay, privitoare la afacerea organizațiunei judecatoriilor. La întrebarea ce începe-si-voru judecatoriile activitatea cu 1 Ianuarie 1872, respunde ministrulu cu: d'a. Ministrulu de interne W. T ó t h și ministrulu de justitiă respundu după aceste la nisce interpelațiuni particulare.

Afara de aceste se mai pertractă și rezolvirea în ședința de astăzi afaceri de interesu secundariu din care cauza ținem de prisos ale mai reproduce.

În ședința din 4 Decembrie a casei deputatorilor se cetesce și autentica mai întâi protocolulu ședinței precedente. Ministrulu de instrucțiune P a u l e r presintă unu proiectu de concludu relativu la instrațiunea adulților.

Se anunția petițiuni diferite. După aceste trece cas'a la ordinea zilei și continua desbaterea generală despre bugetu. E S i m o n y i ia cuvântulu și apără afirmarea lui G h y c z y, contr'a lui Wahrmann, ca țier'a merge spre ruină sea materiale; vorbitoriulu ascerne după o motivare potrivită proiectulu de concludu, în arm'a căru'a cas'a să dechiare din mai multe considerante, (pre care noi din lips'a spațiului nu le reproducem) ca nu are încredere în regimu și nici accordăza bugetulu. (La drépt'a il ritate mare). După aceste da ministrulu de financie unu esposeu alu diferitelor sume, despre care mai multi deputati în decurgerea desbaterei cerura dela elu socotela.

A l. C s a n á d y; dechiara ca biat'a patriă pareșita și tradată nu admite a se votă acestui regimu unu bugetu.

L. S c h v a r z (steng'a estrema) se dechiara contr'a proiectulu de concludu ascernutu de Simonyi, de ôre-ce momentulu de fată nu-lu țiene de aptu pentru o strafarmare a basei publice.

litere de sânge. „Dilele de bucuria pentru poporul român, dice unu erudit de ai noștri, au fostu mai rare și mai potiene decâtu pene de corbu albu.“ Și într'adeveru: adunatu-s'au asupra nôstra nemurile cele de prin pegrinulu nostru, că sa ne pârđia pre noi. (Macav. I. 5. 11.)

Rapit'au averile nôstre și ne-au umilitu pre noi.

În timpurile aceste barbare, de tristă memoria pentru români, abiă potemo dice, ca i-a resaritu și lui câte odată vre-unu luciferu, vre-unu radiu de lumina, vre-unu radiu de speranță, și cându se iviă câte unu sôrce candidu, ce se pareca ca are misiunea de a-i alina ranele și dorerile seculari, acel'a nu eră decâtu precursoru unui periclu mai mare, a unei sorti mai severe, mai netolerabile.

Să amintim ôre de legile domnitorilor, a dietelor, dintre cari un'a întrecea pre ceea-laltă în crudime, în barbaria, contr'a românului. Ele nu sunt prea bine cunoscute. Ce cugetati în 1437 t r e i se conjura asupra lui, se oblăga a-i împedca ori-ce încercare de a esi din întunereculu vastu în care orbacă; biseric'ă română se dechiara de tolerată, iera prin tripartitului Verböczy, acestu fetu neumanu, i se ia rusticulu, acestă eră titlu colonulu, care versă sudori de sânge pentru susținerea împilatorilor sei, i se ia dicu libertatea de a se potă mută dela unu domnu la altulu, de a-si schimbă unu jugu cu altulu — elu devine gleba e a d s c r i p t u s, luându-i-se chiaru și dreptulu de a se potă apără contr'a ferelor rapitorie... din contra pentru vieții lui nu eră nime respunditoriu, nu eră nici o garanția...

FOISIORA.

Cuventare

festiva ținută la onomastic'a Preasântiei Sele Parintelui Metropolitu Andreiu în 29 Nov. a. c.

St a dñu Domnulu cătra Moisi: „vedindu amu vedintu necasulu poporului meu în Egiptu și strigarea lui amu auditu dela cei ce-i silescu pre ei la lucru. St m'amu pogoritu sa-i scotu pre ei din mân'a Egipteniloru și sa-i punu în pământu bunu și multu, în pământu unde curge lapte și miere.“ Esire 3. 7. 8.

Onorata adunare festival

Două-dieci și cinci de ani suntu astăzi de cându sânta maic'a nôstra biserică celebrăza asta di solena, asta di marția.

Două-dieci și cinci de ani suntu astăzi, de cându mam'a nôstra iubita, lepadându hain'a de doliu, se imbracă în haina de bucuria, în haina de serbalôria.

Două-dieci și cinci de ani suntu astăzi de cându fiii credinciosi ai bisericiei nôstre celei multu cercate se aduna în coruri și înaltia rogațiuni ferbinti și pie cătra Atotu-potintele creatoru, cântându împreuns cu psalmistulu: „acést'a e dñu'a care a facut'ô Domnulu să ne bucurăm și să ne veselim în trens'a.“

Salutare tie di splendidă, di radiôsa! Lumina nouă a bisericiei nôstre, deminția a grației și sêra a întunerecului... Salutare tie pasch'a națiunei nôstre. Tu care ai imprasciatu norii cei grei amenințatori, ce planu preste suferințele nôstre ca-

Cu privire la Bucovina.

Din mai multe corespondințe ale „Albinei” din acestu anu amu potutu vedea cu dorere plânsorile unoru bine — și canonic simțitori frati din Bucovina, prin care descriu starea cea deplorabilă a eparchiei lor, și în care Episcopulu lor Eugeniu Hachmanu aduce întrăga eparchia loră. Și că sa fiu scurtu, amintescu numai unică impregiurare, și adeca aceea, ca Episcopulu lor cu preapătenti partisanii sei au adusu într'acolo pre Ierecicu, fostulu ministru de culte din Austria de nationalitate slava, încatu acestu au propusu Imperatului înființarea unei Metropolie de sine stătătoare pentru Eparchiele din Bucovina, Dalmatia și Catara, și ca această propunere ministeriale o au încuviințatu Majestatea Sa, și ca acum alăna punerea în lucrare a acestei noue Metropolie dela mesurile administrative ale acestui ministeriu austriacu de culte!

Noi avem speranța în Dumnezeu și bravii noștri barbati coreligionari și conationali din Bucovina, ca voru să delatură stricaciunea ierarhica, ce prepara acestu Eppu, de 36 ani încôce Bisericeii din Bucovina.

Cug-tăm, ca este la timpul seu publicarea unui diariu despre conferința, ceea ce Patriarchulu serbescu Iosifu Raiaciciu au ținutu în Viena la a. 1860, la care au luat parte Eppulu Hachmanu, Andreiu din Ardelu, Masirevicu din Timisiora, Andreiu Mocioni, și Baronu Petrino din Bucovina, ambii din urma în calitate de barbati de încredere a românilor ortodocși, și pre timpul acela senatori la senatul imperialu. Eata acelu diariu:

Diariu din Viena în anul 1860, luni lui Iunie.

În 20-lea Iunie 1860, cându eram eu la senatul imperialu imultitu, venise patriarchulu serbescu Iosifu Raiaciciu la Viena și în următorea di-șu facutu visita, unde amu întielesu scopulu venirii seie în capitala imperatēscă, adeca 1) să ascărna imperatului jaluire în contra unoru employati înalti de stat — conte Coronini, baronu Sivceseviciu și conte Thunn, 2) în contra nedreptății națiunii române de relegație orientale, căci intenționēdă defacerea loră dela ierarhia serbescă, 3) pentru afliarea fondului religionar din Bucovina sub administrațiunea cu cele-lalte fonduri din Carlovetti.

Eu cunoscându naravulu patriarchului amu trecut cu tacere preste tôte acestea, că nu cum-va sa viu cu elu în disputa, carea și altmintrelea nu aru fi folositu causei noastre nationale bisericesc-nimicu; dar amu informatu despre aceste pre Episcopulu Bucovinei și pre cei doi senatori imperiali dd. Andreiu Mocioni și baronu Petrino, cari fusera atunci în Viena la senatul imperialu imultitu.

Cându nu mai putea suferi, cându lantiu-i eră pre greu, cându ranele înfipte petrundeau până la os, și-si ajungeau culmea, cugetati ca dora si parasia locuintele, si renega patri'a? ba nu! căci elu si iubiă patri'a, si iubiă limb'a mai pre suse de tôte scia ca a p'a trece, si petri le r e m a n u, documentulu celu mai viu în asta privintia este suspinulu lui transpusu în următorele sire foarte caracteristice:

Numai ast'a a-siu dori
Sa traiescu cătu vom traî
Sa traiescu în țier'a mea
Vițtia buna, vițtia rea...

Ceea ce nu află la regii pământului, la ômeni adeca pace și linisce, aceea o caută în religione în sinulu bisericeii. Religionea și bis. au fostu totu-deon'a scutulu, paladulu românului, unde, dorere, de multe ori ierasi numai în t a i n a potē sa implôre ajutoriulu divin, și cându ôrdele barbare navalian că locuste preste hotarele, preste câmpiele lor, lasându dopa sine ruine și cenusia, se retrageau în sinulu muntiloră a codriloră, în midloculu fereloră selbatice...

Acî facea sa resune delurile și vâile de accentele dorerose ale animei seie, acî i-a inspiratu mus'a româna acele doine și cântece clasice cu cari alte popore nu se potu mandri...

Numai stelele cerului, ferle codrului, murmurulu izvôreloră și rou'a frunzeloră lu compati-meau si-lu mangaiu, cându lu sentiau lacrimandu:

Vai s-amaru de bietu român
Cându e domnulu reu stapănu,
Nare locu în trer'a lui
Si-i că florea câmpului...

(Va urmă.)

În urm'a cererei patriarchului i s'au datu audiētia la imperatulu în 23 Iunie, unde, dopa marturisirea lui au fostu primitu foarte graciosu, și s'au rogatu de imperatulu de a i se concede în Viena ținerea unei conferințe cu cei trei archierei, cari se aflau acolo — Episcopulu Eugeniu Hachmanu din Bucovina, Samuilu Masirevicu din Timisiora și cu mine, și apoi și cu cei doi senatori imperiali, d. Andreiu Mocioni din Banatu și d. Baronu Petrino din Bucovina, că asiă sa pota ascărne imperatului din conferințe rogare pentru regularea trebiloră bisericesci din întrăga ierarhia.

Imperatulu, dopa spus'a patriarchului, au încuviințatu această rogare și patriarchulu spre acestu scopu au și conchiamatu la sine în 23 Iunie pre disii archierei și senatori imperiali și le-au prezentatu loră unu recursu, care elu l'au compusu și l'au predatu episcopulu Masirevicu spre citire, și dopa citirea lui intrăba patriarchulu, ca ce dăcu domniiloră la acestu conceptu? la care episcopulu Hachmanu și cei doi senatori imperiali au manifestatu cea mai mare neplăcere cu cuprinsulu conceptulu proceitu, și au luat patriarchulu în nume de reu, căci acolo nădăosea a face din Carlovetti centrulu și centralizat'a administrațiunii întregii noastre bisericeii din provinciile imperatului nostru cu vata-marea canôneleră positive, și a convingeriloră întregului cleru și poporu; l'au întrebatu pre elu, ca pre ce se basēza recursulu, cându densulu intenționēdă a luă sub administrațiunea Carlovetului fondulu religionar alu bisericeii din Bucovina? s'au cându se enuncia în contra înființării unei Metropolie române? și cându pentru realizarea acorstoră momente intenționēza a convocă unu congressu nationalu serbescu dopa pracs'a de până acum? cându se potē scî de siguru ca nici unu preotu nici unu archiereu, și nici unu român ortodocsu la acelu congressu serbescu nu se va înfacși? —

Episcopulu Bucovinei și-au exprimat cu o vehementia mare neplăcerea seă fatia cu conceptulu patriarchului, afirmându: ca Bucovinenii graviteza cătra bisericea cea mare din Constantinopole, dară nici decum cătra cea din Carlovetti; ca Bucovinenii nu vôtēscu sa dea la Carlovetti banii și fondurile loră religionarie, ca Carlovetulu n'au avutu despre eparchia din Bucovina vre-o ingrigire parintēscă cu prilegiulu alegerei și asediării episcopiloră pre la eparchii, pentru ca nici cându n'au întrebatu pentru barbati ei pricopsiti de episcopi, ci pre cei din Carlovetti și fara recerutele calitatii i facea și i face episcopi.

Mocioni și Petrino au intonat cu deosebire iregularitatea, ceea ce aru proveni dintr'unu congressu, ce aru fi conchiamatu dopa modul de până acum'a, și au propusu conchiamarea unei adunări generale bisericesci. Petrino, că o ilustrațiune la punctulu acela din conceptulu patriarchului, unde acestu voiesce a aduce la Carlovetti fondulu bisericeii Bucovine, — s'au provocatu la fapt'a episcopulu Vlahovicu din Bucovina, pre care Carlovetulu le-au tramisu loră prin octoare, cum-ca acestu episcopu au estradatu regimulu fonduriloră loră religionarie, care tôte până la elu se administrasera din partea bisericeii și acum Presanția Tea voiesci, sa le stramuti la Carlovetti, adeca la Presanția T. a, de ale folosi spre scopuri serbesci etc. La care patriarchulu au obiectatu: ca nu scie, de care nationalitate s'au ținutu episcopulu Vlahovicu de cea româna seă serba? Petrino i respunde: ca acî nu este vorb'a despre nationalitate, ci despre fapt'a complinita, ceea ce dovedesce o perfidia din partea episcopulu Vlahovicu, carele eră de nationalitate serbesca. Acum venise episcopulu Masirevicu și cu o vehementia au impognatu și declaratu de calumnia tôte cele ce episcopulu Bucovinei Hachmanu și cei doi senatori imperiali au fostu cuventatu, și se stradua a aretă, ca serbii suntu tari în ortodocșia, dară românii nu. Mocioni au reflectatu lui Masirevicu, ca vin'a o porța episcopii serbesci, cari vinu în eparchii române, și nu sciu vorbi cu clerulu și poporulu român și sciu numai sa lu belesca etc. La aceste patriarchulu dișe: ca domni români nu cunoscu canônele bisericeii, de aceea totu ce dăcu dăru, este în contra canôneleră. Petrino au reflectatu patriarchului: ca nedimeț'a națiunii române ortodocșe este fundata în canône, prin care va sa se deosebēscă cu administrațiunea ierarhica de cătra administrațiunea ierarhica serbesca și doresce sa aiba Metropolia seă nationala, precum o are și cea serbesca; doresce sa alēga pre episcopii sei și pre Metropolitulu seă, că și serbii; și totu-si Escelenti'a Tea — patriarchulu — cu episcopulu serbescu Masirevicu te opuni

acestei dorințe canonice a românilor, asi dori, se sciu canonulu acela din pidalionu, care numai serbiloră le da Metropolia propria nationale, dară nu și românilor? Acî dișe patriarchulu: astu-felul de dreptu usuaza din vechime numai serbii; la care amu observatu eu, ca dopa canonulu 34 apostolescu, fia-cărei națiuni covine Metropolia nationale, și ca națiunea româna au și avutu dreptulu acestu, până la venirea coloniloră serbesci în patri'a noastră și fiindu ca toamai în tempi acia au fostu conștina românilor ortodocși din partea stapănirii politice, și patriarchulu Cernovicu venindu atunci cu colonii serbesci, în patria au midlocitu crearea Metropoliei serbesci sub scutulu unui privilegiu, care privilegiu au servitu guvernului civilu de unu nou midlocu de gona în contra româniloră, îndreptându-i pre acesti'a a se ținea de Metropolia serbesca. Patriarchulu Cernovicu vedendu multimea românilor ortodocși, cari întreceau cu numerulu loră pre colonii serbesci, în gona pornita de cătra regimulu în contra româniloră n'au vedutu ilegalitate canonică, ci numai căscigulu seă materialu etc. De-si ei aceste și acestor'a asemenea date amu enaratu cu sânge rece, și cu duhu liniscitu, totu-si Raiaciciu și Masirevicu scupau focu asopra mea, dicându-mi: ca eu schimonosescu canônele și istoria. De acî s'au escatu apoi disputa mare și lungă pro et contra pentru unu congressu generalu bisericescu; și cei doi archierei serbesci au remasu pre lângă aceea, ca densii remănu credinciosi pre lângă privilegiile națiunii serbesci, căci națiunea serbesca i aru omori pre ei cu petrii, cându ei altcum aru face; iera reprezentanti națiunii române au observat: ca ei că cresștin ortodocși remănu inca credinciosi pre lângă positivele canône, care dau națiunii române aceleași drepturi pentru Metropolia loră nationale, care drepturi privilegiate imperatēscie le dau națiunii serbesci fatia cu Metropolia loră. În specie amu observatu eu, cumca cu greu este a se lupta în contra buldului, noi românii ne provocămu pre liter'a canôneleră, iera domni serbi pre liter'a privilegiiloră loră nationali, noi românii lasămu pre fratii serbi sa se folosēscă de privilegiile loră nationali, dară pretindemu că și serbii sa ne lase a ne folosi cu pace de canônele bisericeii noastre ecumenice, prin urmare, ca deca este de a se ținea unu congressu generalu bisericescu, atunci dăcu, ca acela sa se conchiamē extraordinariu pre has'a sistemii reprezentative, la care sa fia reprezentatu clerulu și poporulu român și serbescu dopa numerulu aritmeticu, căci numai o astu-felul de adunare potē multiam interesele adeverate bisericesci ale amenduroră națiuni.

Propunerea mea formulata au primit'o barbati români, dară nu și Archiereii serbesci.

Dopa aceste Patriarchulu au disolvatu conferința cu aceea, ca va conchiamatu din partea serbesca inca doi individi serbi la a două conferința, că asiă sa fia numerulu egulu alu membriloră, adeca câte doi Archierei și câte doi barbati de încredere din partea fia-cărei națiuni.

Patriarchulu au și conchiamatu conferința spre 30-lea Iunie 1860, în care au luat parte cei din conferința dintăiu și doi barbati serbi, Trifonu Mladenovicu, proprietariu din Sirmiu și Maticu M. Jorū auditoriu în pensiune din Neoplant'a. În acesta conferința a două s'au repetutu cele din conferința dintăilea; cu deosebire Archiereii și barbati români de încredere au facutu atentu pre Patriarchulu, ca în recursulu seă cătra Majestate sa nu amintēscă asiă ce-va, ce aru potea fi prejudiciosu pentru națiunea româna, căci ei atunci voru fi siliti a remonstră asupra recursului lui, și căci disharmonia și discordia, ceea ce este între români și serbi aru luă mai mare dimensiune; cei doi barbati serbi de încredere nu potura destulu sa se mire despre cele ce audisera din un'a și din alta parte, ci au descoperitu numai intristarea loră. Dopa tôte acestea s'au încheiatu și conferința acēst'a a două.

Patriarchulu și Episcopulu Timisiorăi au datu colectiv unu recursu la Imperatulu; Episcopulu Bucovinei într'aceea se dusesse acasă; ear eu și senatorii imperiali de nationalitate româna, întelegendu pentru recursulu Patriarchului, au facutu cătra Imperatulu contrarekursu din 21 Augustu 1860, la care au urnatu resoluțiunea ministeriale din 30 Septemvru 1860 nr. 14.721, prin care se da voia Eparchiei ardelene și bucovine a ținea adunare bisericesca pentru înființarea Metropoliei române, cărei Majestatea nu este neaplicata. Despre tôte acestea amu scrisu fratelui Episcopu Hachmanu din

26 Septembrie 1860. Eparchia noastră din Ardeal au și ținutul sinodu și au tractat obiectul inființării Metropolei și au adresat către domni senatori multă mîrire, ear către Majestate nouă reprezentatiune. Vedeți actele sinodului Bisericii noastre din a. 1860. Eparchia Bucovinei nici pînă în ziua de astăzi n'au ținut sinodu, căci Episcopulu Hochmanu umbla prin eai anticanonice. — La an. 1861 au existat o brosiura despre dorințele clerului din Bucovina în privința organizării canonice a acestei Eparchii și a referinței ei ierarhice în organismul Bisericii ortodoxe din statele Austriei, la care amu compus și publicat contrapărerea mea într-o brosiura intitulată Antorismos, seu deslușire comparativă, care s'au impugnat prin orecarii din clerulu bucovinenu, dara acestă au esperiatu din partea opiniei publice a Bucovinenilor contrareflectatiuni publicate în „Telegrafulu Român” din acela anu.

A b r u d a în 26/14 Novembre 1871.

Frati români! Tient'a tuturor științelor este cunoșcerea adevărului, pentru că adevărulu este caleusulu spre dreptu, iera dreptulu este piedestalulu tuturor fericirilor — fericirea generală inse este scopulu vietii omenesci.

De aceste idei petrunsu m'amu determinatu la componerea catalogulu meu alfabeticu a tuturor juristilor români din Austro-Ungaria pentru că prin acela amu doritu a dá inteligenței române o carte din care sa pōta vedea pāna la ce numeru amu ajunsu în tempulu presentu cu apertorii de dreptu, și în ce gradu dorimu a cunoșce adevărulu! — Mai departe amu doritu a face lumii civilizate cunoscutu, ca noi romāni, carii abea numai dela 1848 încōce amu ajunsu a potea mai liberu sa ne ocupāmu de știința și de cunoșcerea adevărului nu stāmu asiā de reu precum iau placutu anglesulu Blohne a ne descrie, dicāndu ca nu avemu 10 juristi în totu senulu națiunii noastre.

Și cāndu amu sloboditu apelulu meu către juristi romāni — publicatu în tōte diurnalele romāne — b'ă și în cele magiare — me māngalamu cu speranț'a ca voiți fi spriginutu de toti juristi romāni fără osebite de cutare colōre ori sentiementu politicu. — Catalogulu meu, precum nici eu cā oficialu, nu are nemic'a cu politic'a, acel'a nu este nici activistu nici passivistu — dēca voiți sa traiescu cu civitetele moderne — acum'a între unele și altele diurnale romāne — cī este mai înainte de tōte o carte statistica curatu romāna și pentru folosulu unui scopu romānu!

Cā atare cūtediasemu a priori a contā la spriginulu calduros a tuturor romānilor juristi, — carii sum convinsu fără de osebite le place a se luptā pentru adeveru și dreptate întocm'a cā Horatiu și Curatiu pentru invingerea patriei lor; — dara dorere, pāna cu datulu de astăzi fōrte pucini și din prea rare locuri m'au onoratu cu datele ce le

recersemu, Transilvani'a cu esceptiunea Fagarasului, Sabesului sasescu, 3 dela Orastia, 2 dela Monoru și unulu dela pretori'a Sicilica au remasu preste totu în passivitate, dela Comlosiu, Zelu Borosiu, Ineu, Sigetulu Marmatiei, Seleusiu (Nagy Szölös) Beusiu, Bai'a-mare, Pest'a mi-a venitū orecate insinuari, dara unde sunt comitatele Bihorului, Aradului, Timisiului, Torontalului, Bichisiului, Ciongradului, Carasiului, Cianadului, Satomarului și altele de prin Ungari'a, unde este Transilvani'a și Bucovina, ba unde sunt juristi romāni din Austro-Ungari'a, carii a emigratu preste Carpati cautāndu-si acolo ocupatiune, de nu voru se auda vocea provocatori'a a unui romānu! ce vreati domiloru juristi romāni! și în cause curatu nationale ve coprinde și ve coplisiesce passivitatea, nu sciti ca aceea nu în tōte treburile este folositoare, seu dōra vi-e grētia a ve aratā lumii ca sunteti juristi, aparatori dreptatei și adevărului, pentru ca ve ciuliti și nu cutediali a ve aretā ca sunteti omeni de știința și de capacitate, cugetali dōra ca cu pisic'a în sacu ve-ti prinde sioreculu, o atare onōre totu debuie se o respinga dela sine pentru ca fricosulu de adeveru nu cunoșce adevărulu, cine fuge și se ascunde de adeveru nu are dreptate și cine nu are dreptate nu este manumissu!

Deci dara domiloru juristi romāni din tōte ungiurile Austro-Ungariei prolongindu-ve terminulu de insinurare la catalogulu meu alfabeticu pāna ultim'a Decembre 1871 ve rogu fratiesce pentru spriginirea întreprinderii mele.

Basilii Basiot'a.

Concursu.

Pentru ocuparea postulu invetiatorescu la școl'a confessională gr. or. romāna din comun'a Laposnicu protopopiatulu Dobrei, cu salariu anualu de 60 fl. v. a. 50 mesuri de bucate, cuartiru naturalu, și lemne de incaldit, pāna în 14 Decembre st. v. a. c. se escrie concursu.

Doritorii de a ocupā acestu postu sunt aviasati a-si tramite recursele loru prevediute cu documentele inpicate în „Statutul organicu” la subscrisulu inspectoratu districtualu de școlē pāna în terminulu de susu.

Deva, 24 Novembre 1871.

pentru comitetulu parochialu.

Ioanu Papiu,

protop. și insp. distr. de școlē

în tract. Dobrei.

(1-3)

Concursu.

Pentru ocuparea postulu invetiatorescu la școl'a tractuala clas'a IV normală, confessională gr. or. romāna din ovidulu Sira'a, cu terminu pāna în 14 Decembre a. c. st. v. care va fi și ziua alegerei. Emolumentele sunt: 600 fl. v. a. 12 orgii de lemne din cari se va incaldi și școl'a și cuartiru liberu.

Doritorii de a ocupā postulu acest'a sunt aviasati

a-si tramite recursele prevediute cu atestatu de botezu și de moralitate, cu testimoniu despre absolvirea preparandiei și de calificatiune, cu testimoniu despre absolvirea claselor reale seu 4 clase gimnasiale, — dara și acelor'a recursuri se voru primi cari au absolvatu 4 clase normale, dēca voru documentā desteritatea în propunerea științelor acestor'a, și voru produce testimoniu de calificatiune totu cu eminentie, și cumca pre terenulu scolescticu suntu bine meritati. — Comitetulu protopresb. în Sira'a.

Sira'a (Világos), la 24 Novembre 1871.

Comitetulu protopresb. alu Siraiei.

Cu scirea și convoirea mea

Ioanu Moldovanu,

inspectoru școlaru.

(2-3)

Concursu.

Pentru postulu unui invetiatoriu la școl'a normală gr. or. în Saliste cu salariu anualu de 200 fl. v. a. și relutu banalu pentru lemne și cuartiru de 50 fl. v. a.

Concurentii se tramita suplicele ajustate cum se cade și scrise de mână loru proprii pāna în 20 Decembre a. cur. st. vechiu la subsemnal'a eforia.

Saliste, 28 Novembre 1871.

(2-3)

Eforia școlara.

Edictu.

Ascentie Lascu, carele aprōpe de doi ani, au parasitu cu necredintia, pre legiuit'a lui socia nascuta Rafira Zacheu Sōcea, ambii de religiunea gr. or. din satulu Coman'a de susu, — în districtulu Fagarasului, pribegitulu barbatu se citeza prin acest'a, cā în terminu de unu anu, dela datulu de fatia, sa se presentiede la subscrisulu scaunu protopopescu; cāci la din contra, și fără de elu se voru otari cele de lege prescise, la cererea susu mentionatei actōre.

Fagarasiu, 8/20 Octobre 1871.

Forulu matrimonialu gr. or. alu Fagarasului I.

Petru Popescu,

protop.

(2-3)

Edictu.

Susan'a nascuta Dimitrie Susiu de religiunea gr. or. din Vulcanu, care de mai multu tempu a parasitu cu necredintia pre legiuitulu seu barbatu Georgiu Tataru totu din Vulcanu, se citeza prin acest'a a se infatisiā înainte subscrisulu scaunu protopopescu pāna în terminu de unu anu și o di dela datulu de josu, cāci altmintrelea, procesulu divortielu intentatu de barbatulu seu, în contra-i, se va decide și în absentia ei, în sensulu canōnelor s. biserici.

Zernesti în 1-lea Octobre 1871.

Dela scaunulu protopresbiteralu alu Branului.

I. Metianu,

Protopopu.

(3-3)

„ALBIN'A"

Institutulu de creditu și de economii în Sabiiu.

Fiindu subscrisu întregu capitalulu de actiuni alu Institutulu de creditu și de economii „Albin'a, domni actionari ai numitului institutu suntu rogati, în sensulu condițiunei 1. din publicatiunea noastră dela 1 Augustu a. c.: a respunde în tempu de o luna și rat'a II de 20%, adeca cāte 20 fiorini de actiune seu la domni reprezentanti ai nostri unde s'a facutu subscrierea, seu și deadreptulu la acestu comitetu în Sabiiu, strad'a mace-lariloru Nr. 110.

Sabiiu, 10 Decembre 1871.

Comitetulu fundatoriu.